

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้ป่วย เนื่องจากลักษณะงานทางการพยาบาล เป็นงานที่รับผิดชอบต่อชีวิตมนุษย์ต้องยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางในการให้การพยาบาลเพื่อแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยเพื่อดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพจึงจำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมทางการพยาบาลหลายอย่างในการดูแลผู้ป่วย (รุจิรา เจียมอมรรรัตน์ และคณะ. 2541) ซึ่งทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นลักษณะการทำงานและช่วงเวลาของการทำงาน ทำให้พยาบาลมีโอกาสสัมผัสกับปัจจัยเสี่ยงจากการประกอบอาชีพ ซึ่งจะทำให้เกิดความเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บจากการทำงานได้ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงทางด้านกายภาพชีวภาพ เคมี จิตสังคม และการยศาสตร์ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะส่งผลต่อการได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอุบัติเหตุจากการทำงานในโรงพยาบาล (อดุลย์ บัณชกุล. 2544 ; Rogers. 2003)

บุคลากรพยาบาลมีโอกาสได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุในการทำงานได้ง่าย เนื่องจากการต้องปฏิบัติงานด้วยความเร่งรีบ ภาระงานมาก ต้องใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีความซับซ้อน และเป็นอันตราย เช่น การได้รับอุบัติเหตุจากเข็มทิ่มตำ หรือถูกของมีคมบาด การถูกสารคัดหลั่งของผู้ป่วย กระเด็นเข้าปาก หรือตา การลื่นล้ม หกล้ม การถูกไฟฟ้าดูด ไฟฟ้าช็อต การถูกอุปกรณ์การแพทย์ เครื่องมือแพทย์ตกหล่นใส่หรือกระแทก ล้วนเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้ในลักษณะการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ (สุจิตรา เอี่ยมสะอาด. 2548 : 13)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการความปลอดภัยในโรงพยาบาลที่อาจมีผลต่ออัตราความชุกของการเกิดอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งประเด็นการศึกษาในส่วนของปัจจัยส่วนตัว และปัจจัยเสริมที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยง และการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการลดความเสี่ยงและป้องกันการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานของพยาบาล ให้มีความปลอดภัยในการทำงานมีภาวะสุขภาพที่ดี และสามารถปฏิบัติงานในการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาและประเมินระบบการจัดการความปลอดภัยในโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาอัตราความชุกของการเกิดอุบัติเหตุของพยาบาลในโรงพยาบาล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความปลอดภัยในโรงพยาบาลกับอัตราความชุกของการเกิดอุบัติเหตุของพยาบาล

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ระบบการจัดการความปลอดภัยในโรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก
2. อัตราความชุกของการเกิดอุบัติเหตุของพยาบาลแตกต่างกันตามลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
3. ระบบการจัดการความปลอดภัยของโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์กับอัตราความชุกของการเกิดอุบัติเหตุของพยาบาลในโรงพยาบาล

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อประเมินระบบการจัดการความปลอดภัยในโรงพยาบาลและความสัมพันธ์กับอัตราความชุกของการเกิดอุบัติเหตุของพยาบาล : กรณีศึกษา โรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2557

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือพยาบาลวิชาชีพในระดับปฏิบัติการที่ปฏิบัติงานภายในของโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

1.5 คำนิยามศัพท์

พยาบาล หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครอย่างน้อย 1 ปี

การจัดการความปลอดภัย หมายถึง กระบวนการทำงานที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อได้หรือแนวทางดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนและการควบคุมในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลสุขภาพอนามัยของพยาบาลวิชาชีพเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพอนามัย รวมทั้งการดำรงคงไว้ซึ่งสภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ปราศจากเหตุอันจะทำให้เกิดอันตรายของผู้ประกอบอาชีพพยาบาลวิชาชีพ

อัตราความชุกของการเกิดอุบัติเหตุของพยาบาล หมายถึง การประเมินจำนวนครั้งที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการทำงานต่อจำนวนประชากรทั้งหมดในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาซึ่งอาจเป็น ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง สามารถคำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราความชุกของการเกิดอุบัติเหตุของพยาบาล} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการทำงาน} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมดในช่วงเวลานั้น}}$$

การประเมินความปลอดภัย หมายถึง การประเมินกระบวนการทำงานที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อได้หรือแนวทางดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนและการควบคุมดูแลสุขภาพอนามัยของพยาบาลวิชาชีพให้ปราศจากเหตุอันจะทำให้เกิดอันตรายของผู้ประกอบอาชีพพยาบาลวิชาชีพ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุและความเสี่ยงจากอุบัติเหตุของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล
2. ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการวางแผนป้องกันอุบัติเหตุ การวางแผนฝึกซ้อมป้องกันอุบัติเหตุในโรงพยาบาลและการประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ